

Δομή Απασχόλησης και ΣΤΑδιοδρομίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Μελέτη αποτύπωσης υφιστάμενης κατάστασης αναφορικά με την
υλοποίηση Έργων Πρακτικής Άσκησης στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
(2001-2008)

Επιστημονικός Υπεύθυνος

Αν. Εμβαλωτής Επ. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ερευνητές

Ελ. Γούδα, Μιχ. Τσεντσερής

Επιλεγείσα Ερευνητική Μεθοδολογία

1. Συνεντεύξεις με Επιστημονικούς Υπευθύνους των Προγραμμάτων/Τμημάτων
2. Συνεντεύξεις με φοιτητές/τριες που συμμετείχαν σε Προγράμματα Πρακτικής Άσκησης
3. Η Πρακτική Άσκηση στα Ελληνικά ΑΕΙ

Ερευνητική Διαδικασία

1. Μελέτη Προγραμματικών Κειμένων (Προσκλήσεις, Τεχνικά Δελτία Έργων & Υποέργων, ...)
2. Μελέτη Εκθέσεων Αποτίμησης ΕΥ Τμημάτων
3. Συνεντεύξεις με Ε.Υ. Προγραμμάτων/Τμημάτων
4. Συνεντεύξεις με φοιτητές/τριες

Συνεντεύξεις με Ε.Υ. Προγραμμάτων/Τμημάτων

- Σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή αξόνων ημιδομημένης συνέντευξης
- Προγραμματισμός και διεξαγωγή επτά (7) ημιδομημένων συνεντεύξεων με Ε.Υ.

Ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους Ε.Υ.

- Οι απόψεις συγκλίνουν αναφορικά με τη σκοπιμότητα της Πρακτικής Άσκησης: εκτιμούν ότι η συμμετοχή των φοιτητών/τριών στο Πρόγραμμα συμβάλλει στη μελλοντική τους απασχόληση, εξοικειώνει τους/τις συμμετέχοντες/ουσες με το εργασιακό περιβάλλον και επιτρέπει την πρακτική εφαρμογή όσων έχουν μάθει θεωρητικά.
- Η επιλογή των φοιτητών γίνονταν κυρίως βάσει του έτους σπουδών τους και λιγότερο με βάση τη βαθμολογική τους επίδοση, ενώ ο αριθμός των θέσεων στις περισσότερες των περιπτώσεων καλύπτονταν (εκτός από το Τμήμα Πληροφορικής στην πρώτη φάση του Προγράμματος).
- Οι φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στον Πρόγραμμα ενδιαφέρονταν τόσο (και κύρια) για τις οικονομικές απολαβές του Προγράμματος, όσο και (δευτερευόντως) για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και απόκτησης ‘επαφών’ με φορείς και επιχειρήσεις.
- Τα αντικείμενα της πρακτικής άσκησης καθορίζονταν από τα επιστημονικά πεδία (και ενδιαφέροντα) κάθε τμήματος.

- Η συνολική αποτίμηση της συμμετοχής του/της φοιτητή/τριας στο Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης δεν είχε υποχρεωτικό και μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις είχε τυποποιημένο χαρακτήρα. Σε ορισμένες περιπτώσεις η αποτίμηση εξαντλούνταν σε μια ‘επικοινωνία του φοιτητή με το μέλος ΔΕΠ’. Σε ορισμένες περιπτώσεις η ολοκλήρωση του Προγράμματος δεν συνοδεύονταν από πλήρη Έκθεση Αξιολόγησης, στοιχείο που παρουσιάζει διαφορές από Τμήμα σε Τμήμα (ή/και Ε.Υ.)
- Το φύλο των συμμετεχόντων στα Προγράμματα Πρακτικής Άσκησης ήταν αντίστοιχο της κατανομής φύλου στο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος.
- Στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα Προγράμματα Πρακτικής Άσκησης διατηρούσαν βάσεις δεδομένων και αρχείο προόδου φυσικού αντικειμένου.
- Αναφορικά με την ‘εξοικείωση’ των φοιτητών/τριών και τη ‘σύνδεση θεωρίας και πράξης’ οι απόψεις των Ε.Υ. διίστανται, ενώ είναι περισσότεροι αυτοί που μιλούν για ‘μια καλή εμπειρία’.
- Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των Ε.Υ., η υλοποίηση του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης δεν συνέδραμε σε ‘επαναπροσανατολισμό σπουδών’ (αναμόρφωση Προγράμματος Σπουδών) σε γενικές γραμμές, εκτός από μία περίπτωση με την εισαγωγή μαθήματος επιχειρηματικότητας. Οι Ε.Υ. ισχυρίζονται επίσης ότι οι φοιτητές βοηθήθηκαν στη διαδικασία αναζήτησης και εύρεσης εργασίας, ενώ κάποιοι/ες (ελάχιστοι/ες) φοιτητές/τριες προσελήφθησαν σε επιχειρήσεις.

- Δεν εμφανίστηκαν δυσκολίες κατά τη διαδικασία μετάβασης των φοιτητών/τριών στις επιχειρήσεις (με εξαίρεση ορισμένα γραφειοκρατικά ζητήματα που αναφέρονται στη συναλλαγή των συμμετεχόντων με διοικητικές υπηρεσίες δημοσίου). Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης μόνο ορισμένες (ελάχιστες) περιπτώσεις αναφέρονται ως ‘δύσκολες περιπτώσεις συνεργασίας’.
- Τέλος, η συμμετοχή των φοιτητών/τριών δεν επηρέασε τις υποχρεώσεις τους στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών.
- Ομόφωνα οι Ε.Υ. δεν θεωρούν βιώσιμη την Πρακτική Άσκηση ‘χωρίς τη χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ’.
- Δράσεις προβολής και διάχυσης των αποτελεσμάτων της Πρακτικής Άσκησης υλοποιήθηκαν στα περισσότερα τμήματα.
- Διαπιστώθηκαν προβλήματα οικονομικής/διαχειριστικής φύσεως, κυρίως με την ασφάλιση των φοιτητών και το χρόνο (απο)πληρωμής της συμμετοχής τους, προβλήματα στο ρυθμό χρηματοδότησης καθώς και υποχρηματοδότηση επιμέρους δράσεων.
- Οι Ε.Υ. προτείνουν επέκταση της Πρακτικής Άσκησης και στους αποφοίτους, βιώσιμο πλάνο χρηματοδότησης και καλύτερη διοικητική οργάνωση και γραμματειακή υποστήριξη του έργου.

Γενικές διαπιστώσεις από τις συνεντεύξεις με τους Ε.Υ.

Η εφαρμογή της θεωρητικής γνώσης στην πράξη επιτεύχθηκε μόνο ως ένα βαθμό. Μόνο σε λίγες περιπτώσεις οι ασκούμενοι ανέπτυξαν δεξιότητες- ανάλογα και με τη φύση του τμήματός τους- ενώ στη πλειοψηφία των περιπτώσεων επέστρεφαν από την πρακτική τους άσκηση ωριμότεροι, πιο συνειδητοποιημένοι για το τι τους περιμένει στην αυριανή επαγγελματική τους πορεία, έχοντας πάρει 'μια μικρή γεύση' από το εργασιακό περιβάλλον το οποίο είχαν επιλέξει για να ασκηθούν. Η γενικότερη αίσθηση είναι ότι εξοικειώθηκαν τόσο με το εργασιακό περιβάλλον, όσο και με το αντικείμενο της πρακτικής τους άσκησης. Δεν δημιουργήθηκε (και φυσικά ποτέ δεν λειτούργησε) κάποιος δίαυλος αμφίδρομης μετάδοσης πληροφοριών μεταξύ Πανεπιστημίου και επιχειρήσεων.

Συνεντεύξεις με φοιτητές/τριες

30 τηλεφωνικές συνεντεύξεις σε απόφοιτους του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων οι οποίοι είχαν συμμετάσχει σε Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης κατά τη διάρκεια του χρόνου αναφοράς της μελέτης (2001-2008)

Ευρήματα από τις συνεντεύξεις με τους/τις φοιτητές/τριες

- Η πλειοψηφία ενημερώθηκε από κάποιον/α συμφοιτητή/τρια ή κάποιο μέλος ΔΕΠ. Αρκετοί ενημερώθηκαν από σχετική ημερίδα του Πανεπιστημίου ή/και από το Γραφείο Διασύνδεσης.
- Οι συμμετέχοντες/ουσες υποστήριξαν ότι το βασικό κίνητρο συμμετοχής ήταν 'η εμπειρία', 'για να δουν κάποια πράγματα πως είναι στην πράξη', 'να πάρουν μια πρώτη επαγγελματική ιδέα', ενώ ορισμένοι ισχυρίστηκαν ότι η συμμετοχή τους θα τους επέτρεπε να 'αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους' και ελάχιστοι προέβαλαν ως κίνητρο την αμοιβή.
- Ως κύριο κριτήριο επιλογής του φορέα άσκησης, η πλειοψηφία ανέδειξε τη συνάφεια με το αντικείμενο των σπουδών, ενώ σε υψηλή θέση ιεράρχησε τη μελλοντική αποκατάσταση (στην επιχείρηση, ή τον τύπο επιχείρησης) καθώς και το προσωπικό ενδιαφέρον. Η εύρεση φορέα που να ικανοποιεί τα κριτήρια επιλογής, ήταν για τους/τις συμμετέχοντες/ουσες 'εύκολη υπόθεση'.

- Οι ερωτώμενοι/ες ισχυρίστηκαν ότι το αντικείμενο πρακτικής τους άσκησης ήταν σχετικό με το Πρόγραμμα Σπουδών τους, πλην ορισμένων εξαιρέσεων στις οποίες τους ζητήθηκε να εκτελούν 'βοηθητικές εργασίες' παρέχοντας 'γραμματειακή υποστήριξη'.
- Αναφορικά με τη σύνδεση των θεωρητικών γνώσεων με την πρακτική εφαρμογή τους, το 50% ισχυρίστηκε ότι η σύνδεση ήταν επιτυχής, το 16% εκτίμησε μερική εφαρμογή, ενώ οι υπόλοιποι ισχυρίστηκαν ότι η σύνδεση δεν κατέστη εφικτή.
- Για την πλειοψηφία των αποφοίτων η συμμετοχή στην Πρακτική Άσκηση τους προσέφερε νέες γνώσεις ή/και δεξιότητες.
- Η σχέση με τον υπεύθυνο του φορέα χαρακτηρίστηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων 'πολύ καλή' ή/και 'άριστη' με ελάχιστες εξαιρέσεις που τη χαρακτήρισαν 'καλή' ή 'αρκετά καλή'. Μόνο σε μία περίπτωση ασκούμενος δήλωσε ότι δεν είχε καμία σχέση με τον υπεύθυνο του φορέα.
- Ως προς την επικοινωνία με το υπεύθυνο μέλος ΔΕΠ, οι περισσότεροι συμμετέχοντες απάντησαν ότι ήταν 'ικανοποιητική' με ελάχιστους να τη χαρακτηρίζουν 'τυπική', ενώ ελάχιστοι ισχυρίστηκαν ότι 'δεν είχαν καμία επαφή'.

- Η διάρκεια της πρακτικής άσκησης εκτιμήθηκε από τους μισούς σχεδόν συμμετέχοντες ως 'ανεπαρκής' και ότι θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερη.
- Η πλειοψηφία των αποφοίτων ασκήθηκε κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, με εξαιρέσεις περιπτώσεις φοιτητών/τριών που επέλεξαν για την πρακτική τους άσκηση φθινοπωρινούς ή ανοιξιάτικους μήνες. Η περίοδος πρακτικής άσκησης ήταν 'βολική' για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων.
- Αναφορικά με τη χρηματική αποζημίωση, το 50% των συμμετεχόντων βρήκε την αποζημίωση 'ικανοποιητική', ενώ οι υπόλοιποι μοιράζονται ανάμεσα στους 'μερικώς ικανοποιημένους' και τους 'δυσανεστημένους' (με τους τελευταίους να μην ξεπερνούν το 8%).

Γενικές διαπιστώσεις από τις συνεντεύξεις με τους/τις φοιτητές/τριες

- Η (συντριπτική) πλειοψηφία των συμμετεχόντων εκτίμησε ότι η Πρακτική Άσκηση ήταν μια ‘πολύ καλή’ ή ‘καλή’ εμπειρία και δεν αντιμετώπισαν σοβαρά προβλήματα κατά τη διάρκειά της. Όσοι εξαιρούνται από την παραπάνω γενική θέση, εστιάζουν τις αρνητικές εμπειρίες τους στη σύγχυση αρμοδιοτήτων στο φορέα άσκησης, τις δύσκολες (σε ορισμένες περιπτώσεις) διαπροσωπικές σχέσεις ή/και στο αντικείμενο που ανέθεσε ο φορέας στον ασκούμενο/η.

Προτάσεις για την υλοποίηση της επόμενης φάσης

- Ενημέρωση της Πανεπιστημιακής Κοινότητας αναφορικά με τους στόχους και τις διαδικασίες του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης. Διεύρυνση της συμμετοχής των Τμημάτων.
- Δημιουργία Συντονιστικού Οργάνου με συμμετοχή των Ε.Υ. Τμημάτων & εκπροσώπηση των φορέων.
- Περιοδικές ενημερωτικές συναντήσεις και συναντήσεις ανατροφοδότησης με τους Ε.Υ.
- Προσεκτικά σχεδιασμένες ενημερωτικές επισκέψεις στους συνεργαζόμενους φορείς. Αύξηση του αριθμού των συνεργαζόμενων φορέων.
- Συχνές και προσεκτικά σχεδιασμένες ενημερωτικές εκδηλώσεις με στόχο την αύξηση της συμμετοχής των φοιτητών/τριών. Αξιοποίηση υπηρεσιών διαδικτύου και εφαρμογών κοινωνικής δικτύωσης.
- Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος παρακολούθησης του φυσικού αντικειμένου με σαφείς στόχους και χρονοδιάγραμμα.
- Ενέργειες διάχυσης αποτελεσμάτων στο Πανεπιστήμιο και την τοπική κοινωνία.

Η Πρακτική Άσκηση σε άλλα ελληνικά Α.Ε.Ι.

- **ΑΣΟΕΕ:** Γενικό Γραφείο Πρακτικής Άσκησης. Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ώστε οι αιτήσεις από τους φοιτητές να γίνονται ηλεκτρονικά. Ηλεκτρονικά καταχωρούνται και οι φορείς οι οποίοι ενδιαφέρονται να απασχολήσουν φοιτητές στα πλαίσια της Πρακτικής Άσκησης. Διαπιστώνεται αυξημένο ενδιαφέρον από την πλευρά των φοιτητών/τριών ως συνέπεια της επιτυχούς πορείας υλοποίησης προηγούμενων φάσεων, αλλά και από την πρόθεση των συμμετεχόντων να βελτιώσουν το προφίλ (και το βιογραφικό) τους με κάποιο χρόνο εργασιακής εμπειρίας.
Ιδιαίτερη έμφαση στις δράσεις προβολής και δημοσιότητας του Έργου.

- **Ε.Κ.Π.Α.:** Κάθε Τμήμα που συμμετέχει στο Πρόγραμμα έχει τον Επιστημονικό του Υπεύθυνο (Ε.Υ.). Η ενημέρωση των φοιτητών είναι αρμοδιότητα των Ε.Υ. Δεν υπάρχουν κοινά κριτήρια επιλογής των (υποψηφίων για συμμετοχή) φοιτητών. Οι συνεργαζόμενοι φορείς επιλέγονται από το κάθε Τμήμα, χωρίς περιορισμούς. Το (ιδρυματικό) Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του ΕΚΠΑ είναι κάτι ένα Κεντρικό Γραφείο που συντονίζει τα επιμέρους γραφεία στα τμήματα.

Σας ευχαριστούμε πολύ για την προσοχή σας